

Новосельська І. В., к.ю.н., доцент,
Романова Н. В., студентка,
Київська державна академія водного транспорту імені
гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного, м. Київ, Україна

ОСНОВНІ ГАРАНТІЇ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ

Стаття 1 Конституції України визначає, що Україна є соціальною державою, що обумовлює обов'язки держави щодо соціального захисту. Поняття «соціальний захист» достатньо різноманітно визначається в науковій літературі. Так, на думку Н.Б. Болотіної, соціальний захист – це система юридичних, економічних, фінансових та організаційних засобів і заходів у державі, спрямованих на убезпечення населення від несприятливих наслідків соціальних ризиків [1].

Пилипенко П. Д. та Синчук С. М. зазначають, що соціальний захист у широкому значенні цього терміна становить окрему ланку суспільних відносин, що існують у державно організованому суспільстві з метою забезпечення достатніх можливостей особи для її всебічного розвитку та нормальної життєдіяльності [2].

В той же час, О. М. Щербінін під «соціальним захистом військовослужбовців Збройних Сил України», розуміє правову діяльність держави із здійснення завдань соціальної політик щодо надання військовослужбовцям Збройних Сил України прав на гідний і здоровий рівень життя для розвитку особистості, нормального морального і фізичного відновлення за їхні навантаження при виконанні обов'язків і військової служби [3].

На законодавчому ж рівні поняття соціального захисту закріплено в Конституції України, яка визначає, що: «громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом». Щодо питання соціального захисту військовослужбовців, то Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» регламентовано основні засади державної політики у сфері соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей, встановлено єдину систему їх соціального та правового захисту, гарантії військовослужбовцям та членам їх сімей в економічній, соціальній, політичній сферах сприятливі умови для реалізації їх конституційного обов'язку щодо захисту Батьківщини та врегульовано відносини у цій галузі.

Соціальний захист військовослужбовців, як визначено в цьому законі

це - діяльність (функція) держави, спрямована на встановлення системи правових і соціальних гарантій, що забезпечують реалізацію конституційних прав і свобод, задоволення матеріальних і духовних потреб військовослужбовців відповідно до особливого виду їх службової діяльності, статусу в суспільстві, підтримання соціальної стабільності у військовому середовищі. Це право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, у старості, а також в інших випадках, передбачених законом.

На сьогоднішній день, у зв'язку з особливим характером військової служби, яка пов'язана з проведенням АТО військовослужбовцям надаються визначені законом пільги, гарантії та компенсації, такі як:

- безоплатна кваліфікована медична допомога у військово-медичних закладах охорони здоров'я;

- військовослужбовці, учасники бойових дій та прирівняні до них особи, особи, звільнені з військової служби, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції чи виконували службово-бойові завдання в екстремальних (бойових) умовах, в обов'язковому порядку повинні пройти безоплатну психологічну, медико-психологічну реабілітацію у відповідних центрах з відшкодуванням вартості проїзду до цих центрів і назад;

- не більше одного разу на рік на санаторно-курортне лікування та відпочинок у санаторіях, будинках відпочинку, пансіонатах і на туристських базах Міністерства оборони України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів з пільговою оплатою вартості путівок. Однак, у зв'язку з тим що Україна виконує настанови МВФ надання санаторно-курортного лікування відбувається з важкими зусиллями;

- безкоштовний проїзд військовослужбовцям: залізничним, повітряним, водним та автомобільним (за винятком таксі) транспортом в межах визначених законодавством;

- мають право безоплатно відправляти й одержувати листи;

- час перебування громадян України на військовій службі зараховується до їх страхового стажу, стажу роботи, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби;

- надання військовослужбовцям, крім військовослужбовців строкової військової служби, щорічних основних відпусток із збереженням грошового, матеріального забезпечення та отриманням грошової допомоги на оздоровлення у розмірі місячного грошового забезпечення.

Крім того, військовослужбовці (крім військовослужбовців строкової військової служби) та члени їх сімей, які проживають разом з ними, забезпечуються службовими жилими приміщеннями, що повинні відповідати вимогам житлового законодавства. Проте як свідчить

статистика кількість безквартирних військовослужбовців зростає, близько сорока тисяч військовослужбовців залишилися поза увагою органів державної влади та Міністерства оборони.

Дуже позитивною є норма 2014 року щодо гарантування, що військовослужбовцям з початку і до закінчення особливого періоду, а резервістам та військовозобов'язаним - з моменту призову під час мобілізації і до закінчення особливого періоду штрафні санкції, пеня за невиконання зобов'язань перед підприємствами, установами і організаціями усіх форм власності, у тому числі банками, та фізичними особами, а також відсотки за користування кредитом не нараховуються. Таким чином, зняття з них штрафних санкцій, само по собі знімає тягар з військовослужбовців та членів їх сімей.

До того ж, була включена норма до ст. 119 КЗпП щодо збереження місця роботи, посади і середнього заробітку на підприємстві, в установі, організації, фермерському господарстві, сільськогосподарському виробничому кооперативі незалежно від підпорядкування та форми власності і у фізичних осіб – підприємців, за працівниками які призвані. Це поліпшує становище таких працівників, але покладає доволі велике навантаження на підприємства, враховуючи їх фінансовий стан.

Особи, які були призвані на строкову військову службу та військову службу за призовом осіб офіцерського складу в період навчання у вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації, при звільненні з військової служби зараховуються для продовження навчання до того навчального закладу, де вони навчалися до призову на військову службу, незалежно від форми навчання. Та багато інших пільг і гарантій визначених законом.

Тож можна стверджувати, що держава гарантує військовослужбовцям достатнє матеріальне, грошове та інші види забезпечення в обсязі, що відповідає умовам військової служби, стимулює закріплення кваліфікованих військових кадрів. Але в той же час, незважаючи на конституційні гарантії соціального захисту військовослужбовців, а також законодавчо закріплених норм щодо гарантій у цій царині ця система не забезпечує необхідний рівень їх виконання, що як наслідок негативно впливає не тільки на матеріальний стан зазначених осіб але й на морально-психологічний стан. Тож є необхідність розробки, в першу чергу, засобів та способів ефективного виконання норм чинного законодавства щодо соціального захисту військовослужбовців в Україні.

Література

1. Болотіна Н. Б. Право людини на соціальний захист: Знання, 2010. – 107 с. – Бібліотечка товариства «Знання». Серія «Юридична». – 2010. – № 2–3.
2. Право соціального забезпечення України: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, С. М. Синчук та ін.; за ред. П. Д. Пилипенка. – 4-те вид., переробл. і доповн. – К.: Ін Юре, 2014. – С. 12.
3. Щербінін О. М. Удосконалення законодавства щодо соціального

захисту військовослужбовців: сучасний стан та перспективи / О. М. Щербінін // Право військової сфери. – 2007. – № 1. – С. 19-21.

4. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

5. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 15. – Ст. 190.

6. Кодекс законів про працю України // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 50. – Ст. 375.

УДК 347.78 (043.2)

Омельченко Г. В., асистент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ТВОРУ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Розкриття поняття аудіовізуального твору, визначення його правової природи та особливостей як об'єкта авторського права є найважливішими у відносинах, що виникають у процесі створення та використання аудіовізуального твору.

Відповідно до ст. 433 ЦК України до об'єктів авторського права віднесені аудіовізуальні твори.

В Законі України «Про авторське право і суміжні права» дано визначення терміна «аудіовізуальний твір» – «твір, що фіксується на певному матеріальному носії (кіноплівці, магнітній плівці чи магнітному диску тощо) у вигляді серії послідовних кадрів (зображень) чи аналогових або дискретних сигналів, які відображають (загодовують) рухомі зображення (як із звуковим супроводом, так і без нього), і сприйняття якого є можливим виключно за допомогою того чи іншого виду екрана (кіноекрана, телевізійного екрана тощо), на якому рухомі зображення візуально відображаються за допомогою певних технічних засобів. Видами аудіовізуального твору є кінофільми, телефільми, відеофільми, діафільми, слайд-фільми тощо, які можуть бути ігровими, анімаційними (мультиплікаційними), неігровими чи іншими» [1].

Як і в ЦК України, у цьому Законі аудіовізуальні твори віднесені до об'єктів авторського права.

Вказане положення синхронізується з пунктом 1 статті 2 Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів від 24 липня 1971 р. [2, с. 190], яка включає кінематографічні твори, а також твори, аналогічні кінематографії, незалежно від форми вираження, до творів, що охороняються.

Стаття 1 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» від